

Voorzitter,

Ik open met een uitspraak van de filosoof Damiaan Denys.

Die zei: "Juist als het leven anders loopt dan gedacht, kom je op nieuwe sporen".

Dit jaar is mijn leven op een aantal punten anders gelopen dan ik had verwacht.

En dat heeft mij inderdaad op nieuwe sporen gebracht.

Ik ga het vandaag dan ook hebben over maar één onderwerp.

En dat is mantelzorgondersteuning.

Voorzitter,

De eerste reden daarvoor is een persoonlijke.

Eind maart dit jaar werden mijn vrouw en ik plotseling mantelzorger.

Mijn moeder, beginnend dementerend, kwam tijdelijk bij ons in huis wonen.

Dat werden ruim twee maanden van prachtig contact met mijn moeder.

Maar ook twee maanden die ons totaal overrompelden.

Ik ben er toen met mijn neus op gedrukt hoe belastend mantelzorg kan zijn.

En hoe belangrijk ondersteuning van een mantelzorger dan is.

En hoe weinig ruimte een mantelzorger dan in zijn of haar hoofd heeft om zelf op zoek te gaan naar die ondersteuning.

Een tweede reden is dat er sinds de transitie in het sociaal domein ook een opdracht ligt voor onze gemeente voor mantelzorgondersteuning.

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning zegt in artikel 2.2.2 dat we als gemeente maatregelen moeten nemen ter bevordering en ondersteuning van mantelzorgers.

Om hen zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger uit voeren.

Mantelzorgondersteuning is dus een wettelijke taak die we als gemeente Zaltbommel moeten vormgeven.

En de derde reden om mantelzorgondersteuning op de agenda te zetten, is de verwachting dat de behoefte aan mantelzorg fors zal toenemen.

Alzheimer Nederland meldt in een factsheet van eind 2017 dat er ieder uur, vijf mensen in Nederland dementie krijgen,

en dat het aantal mensen met dementie van nu 270.000, explosief zal stijgen naar meer dan een half miljoen in 2040.

Tegelijkertijd constateren landelijke onderzoekers als Mezzo en het Sociaal en Cultureel Planbureau

dat waar er nu voor iedere 85-plusser in potentie 13 mantelzorgers beschikbaar zijn, dit er in 2040 nog maar 5 zullen zijn,

en dat van de mensen die nu nog niet zorgen,

70% aangeeft daarvoor geen tijd te hebben of zelf gezondheidsproblemen te ondervinden.

Kort samengevat:

- het is rijksbeleid om ouderen zo lang als mogelijk thuis te laten wonen
- de explosieve stijging van het aantal mensen met dementie zal zorgen voor een explosieve stijging van het aantal benodigde mantelzorgers
- het aantal beschikbare mantelzorgers neemt echter af door de vergrijzing
- en ook de bereidheid om als mantelzorger op te treden neemt af

We zullen de mantelzorgers die we hebben dus maximaal moeten ondersteunen. En we zullen de drempels om mantelzorger te worden maximaal moeten verlagen.

Een quote van de directeur van Mezzo hierover: "Willen we als samenleving in de toekomst kunnen blijven bouwen op mantelzorgers, dan moeten we mantelzorgers serieus nemen, in plaats van onszelf rijk te rekenen met het idee dat de mantelzorger het wel doet".

Veel gemeenten zijn dan ook met mantelzorgondersteuning aan de slag.

En een belangrijke vorm van ondersteuning is dan respijtzorg.

Respijtzorg is vervangende mantelzorg op tijdelijke basis.

Zodat de mantelzorger even tijd voor zichzelf krijgt om op adem te komen.

Mantelzorgers kunnen zo de zorg langer volhouden.

Een paar voorbeelden uit den lande:

Alkmaar heeft een Respijthuis geopend.

Een huis waar de mantelzorger even op adem kan komen als de zorgvrager tijdelijk in dat huis verblijft.

Lelystad heeft een digitale respijtwijzer gelanceerd en heeft voor haar gemeente een mantelzorgcoördinator aangesteld.

En Utrecht experimenteert met nieuwe vormen van respijtzorg zoals Care B&B's.

Tegelijkertijd blijkt het lastig om mantelzorgers en respijtzorg bij elkaar te brengen.

Het SCP schrijft daar over: '74% van de mantelzorgers maakt geen gebruik van respijtzorg'.

Mantelzorgers blijken allerlei drempels te ervaren om gebruik te maken van respijtzorg.

Weer het SCP: 'Het slechten van die drempels is een opgave voor de komende jaren.'

Tot zover de landelijke schets.

Want hoeveel van onze eigen inwoners zorgen voor vrouw, man, kind of een ander familielid?

Soms jarenlang.

En wat doen we voor hen als gemeente Zaltbommel?

Samen met PvdA/GL ben ik daarvoor te rade gegaan bij onze beleidsambtenaren en bij onze Stichting Welzijn Bommelerwaard.

Dat waren constructieve gesprekken die goede informatie opleverden.

Op basis van landelijke verhoudingscijfers zouden we in onze gemeente een kleine 7.000 mantelzorgers kunnen hebben.

En van die 7.000 zou zich dan zo'n 1.200 zwaarbelast voelen.

Uit onze gesprekken bleek dat Zaltbommel nu maar zo'n 300 mantelzorgers heeft geregistreerd.

De waarheid zal ergens in het midden liggen.

Maar het geeft wel aan dat de kans groot is dat we als gemeente veel van onze mantelzorgers nog niet bereiken en daarmee ook niet ondersteunen.

Gelukkig blijken we als gemeente al heel wat te doen voor onze mantelzorgers.

We hebben buurtteams die oog hebben voor onze mantelzorgers.

We kennen een jaarlijks mantelzorgcompliment.

En we hebben natuurlijk Stichting Welzijn Bommelerwaard.

Daar zijn twee gemotiveerde mantelzorgconsulenten dagelijks aan de slag met en voor onze mantelzorgers.

Over het mantelzorgcompliment nog wel een vraag.

College, zou u opnieuw willen kijken naar de aanvraagcriteria hiervoor?

Want nu kan alleen de verzorgde zo'n compliment aanvragen, en dat werkt in de praktijk niet altijd goed, bv in het geval van dementie.

We doen als gemeente dus al heel wat.

Tegelijkertijd kwamen er uit onze gesprekken vier punten naar voren waar we nog echt stappen vooruit kunnen zetten:

1. De bekendheid en toegankelijkheid van onze mantelzorgconsulenten SWB levert mantelzorgondersteuning.
Maar een mantelzorger denkt niet vanzelf aan SWB als hij of zij het zwaar heeft.
Laten we daarom opnieuw het steunpunt mantelzorg in het leven roepen.
Een steunpunt dat er eigenlijk al is maar nu niet als zodanig naar buiten treedt.
2. De coördinatie van mantelzorgondersteuning binnen onze gemeente
Uit onze gesprekken bleek dat er tussen huisartsen, buurtteams, gemeente en zorgorganisaties op dit moment geen afstemming plaatsvindt over mantelzorgondersteuning.
Mantelzorgondersteuning staat hierdoor onvoldoende op de agenda.
Dus laten we die onderlinge afstemming op een of andere manier gaan regelen.
3. De benutting van de ingekochte respijtzorg
Onze gemeente heeft respijtzorg ingekocht.
Maar geheel in lijn met het landelijke beeld benutten onze mantelzorgers deze respijtzorg nauwelijks.
Laten we zoeken naar manieren om het gebruik van respijtzorg te bevorderen.
Om overbelasting van onze mantelzorgers te voorkomen.
4. Het aanbieden van huishoudelijke hulp en tuinonderhoud als mantelzorgondersteuning
Op dit moment is dat soort hulp vanuit de WMO wel beschikbaar voor iemand die zorg nodig heeft, maar helaas niet voor de mantelzorger zelf.
We hebben nu een tuinman die vrijwillig tuintjes van senioren onderhoudt.

Prima natuurlijk, maar niet beschikbaar voor onze mantelzorgers.
Den Bosch biedt dit soort ondersteuning nu al wel aan haar mantelzorgers.
Laten we dit voorbeeld gaan volgen.

Voor voorgaande punten zal ik drie moties indienen.

Voorzitter,

Ik heb vandaag een lans gebroken voor de ondersteuning van mantelzorgers.

Aanstaande zaterdag is de landelijke dag van de mantelzorg.

Ik hoop van harte dat we dan het goede nieuws kunnen brengen dat Zaltbommel concrete stappen gaat zetten om de ondersteuning van mantelzorgers te versterken.

Ik dank u wel.

==

WMO artikelen

Artikel 2.2.2:

1 Het college bevordert en treft de algemene maatregelen ter bevordering van mantelzorg en vrijwilligerswerk en ter ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, die noodzakelijk zijn ter uitvoering van het plan, bedoeld in artikel 2.1.2, tweede lid.

2 Het college bevordert en treft voorts de algemene voorzieningen die ter uitvoering van het plan, bedoeld in artikel 2.1.2, tweede lid, noodzakelijk zijn om de onderscheiden categorieën van mantelzorgers en vrijwilligers zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger en vrijwilliger uit te voeren.

Artikel 2.1.6: Bij verordening wordt bepaald op welke wijze het college zorg draagt voor een jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente.

Bronnen:

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/kennispartners/stimulansz/mantelzorg-is-topzorg.9574603.lynkx>

https://gemeenten.movisie.nl/sites/default/files/editor_uploads/Afbeeldingen/Mantelzorg/alles-over-mantelzorg.pdf

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2018-08-01>

<https://www.gezondheidenco.nl/292658/bereidheid-mantelzorgers-kent-grenzen/>

<https://www.alzheimer-nederland.nl/dementie/feiten-cijfers>

<https://gemeenten.movisie.nl/doel/mantelzorg-versterken/actueel/de-opgaven-en-uitdagingen-van-respijtzorg>

<https://www.vilans.nl/vilans/media/documents/producten/mooie-voorbeelden-van-mantelzorgbeleid-in-gemeenten.pdf>

<https://www.mezzo.nl/pagina/voor-professionals/kennisbank/wat-is-mantelzorg/cijfers-informele-zorg/mantelzorg-in-cijfers/indicatie-aantallen-mantelzorgers-per-gemeente>

<https://www.vilans.nl/docs/producten/toolkit-Mantelzorg%20definitief.pdf>

<https://www.welzijnbommelerwaard.nl/welzijn-bommelerwaard-mantelzorg>

<https://www.zaltbommel.nl/inwoner-en-ondernemer/hulp-en-ondersteuning/mantelzorg>

<https://www.s-hertogenbosch.nl/mantelzorg.html>

<https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Wat-werkt-bij-mantelzorgondersteuning%20%5BMOV-12978659-1.1%5D.pdf>